

реабілітації, сприяють патріотизму, набуттю професійних компетенцій, підвищують настрій курсантів, віру у свої сили.

Список використаних джерел

1. Виходцева О. А., Інкіна С. В. Вплив моральної рефлексії та альтруїзму на регуляцію просоціальної поведінки особистості. *Актуальні проблеми теоретичної та консультативної психології* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. інтерн.-конф. (Київ, 1–22 квіт. 2021 р.) / уклад.: І. С. Булах, Н. В. Гузій, Ю. М. Кашпур. Вип. 2. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2021. С. 16–18. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/35127/konferentsiia.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. Захаренко Л. М. Особливості особистісної реалізованості/ потенційності курсантів і курсанток. *Юридична психологія*. 2021. Т. 1 (28). С. 48–55.
3. Захаренко Л. М. Педагогічне волонтерство як різновид волонтерської діяльності. *Актуальні питання сучасної науки*. 2022. № 2 (2). С. 532–545.
4. Ічанська О. М., Ігнатенко Д. Р. Вікові особливості прояву альтруїзму під впливом емоцій різної модальності. *Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень* : зб. наук. пр. 2019. С. 126–127. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/54099>
5. Zakharenko L. Legal basis of psychological volunteering in Ukraine. The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2022. P. 1362–1369. doi: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-223-4-173>

Мазур Марія Олексіївна,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий консультант:

доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філософських наук **Петрова Г. М.**

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ХАННИ АРЕНТ

Народилася Ханна Арент в 1906 році в місті Ліндені (Німеччина). Вже в дитинстві, проведеному в Кенігсберзі,

дівчинка стикалася з проявами антисемітизму. А своїм однокласникам-антисемітам дівчинка повинна була протистояти сама. В принципі, дитинство її пройшло щасливо. У сім'ї не вживали навіть слова «єврей», але й не допускали до себе зневажливого звернення.

Дівчина з дитинства виявляла схильність до гуманітарних наук. Вона здобула освіту в трьох університетах – в Марбурзі, Фрайбурзі та Гейдельберзі. Її духовними вчителями в області філософії були Мартін Хайдеггер і Карл Ясперс. У 1929 році вона вийшла заміж за Гюнтера Андерса. Але цей шлюб розвалився через вісім років. Вдруге вона вийшла заміж за Генріха Блюхера. Вже в 1933 році вона втекла до Франції. Але нацизм наздогнав її і там. У 1940 році її інтернували в табір Гюрсу. Їй вдалося втекти, і вона відправляється в Лісабон, а звідти – в Сполучені Штати Америки. Ханна Арендт оселилася в Нью-Йорку, працювала кореспондентом в журналі *The New Yorker*. У цій якості вона потрапила в 1961 році в Єрусалим, на судовий процес Адольфа Ейхмана. Ця подія послужила основою для її знаменитої книги «Банальність зла». Під кінець життя викладала в університетах і коледжах США. Померла у віці 69 років в грудні 1975 року в Нью-Йорку. Про непросту долю Ханни Арендт в 2012 році режисеркою Маргарет фон Тротта був знятий однойменний художній фільм.

У творчому доробку Ханни Арендт близько п'ятисот різноманітних за тематикою робіт. Проте всі вони об'єднані однією ідеєю – осмислити процеси, що відбуваються в суспільстві ХХ сторіччя. На думку філософині, людству загрожують не катаклізми природи і не вторгнення ззовні. Головний ворог таїться всередині суспільства - це прагнення до контролю над усіма. Ханна Арендт, книги якої розчарували багатьох євреїв, не мислила категоріями «народи», «етноси». Вона не ділила їх на «винних» і «агнів на заклання». В її очах всі вони були людьми. Вона є основоположницею теорії народження та існування тоталітаризму.

Арендт писала твори з інтелектуальної історії як філософ, використовуючи події та дії, аби розвинути уявлення про сучасні тоталітарні рухи і загрозу свободі людини від наукового абстрагування та буржуазної моралі. В інтелектуальному плані вона була незалежною мислителькою, індивідуалісткою, а не «товаришкою», відокремлюючи себе від течій чи ідеологій. Окрім основних праць, опублікувала низку антологій, зокрема

«Між минулим та майбутнім» (1961), «Люди за темних часів» (1968) та «Кризи республіки» (1972).

Арендт ніколи не розробляла цілісної політичної теорії, і її роботу складно категоризувати, традиція думки, що найтісніше ототожнюється з нею, це традиція громадянського республіканізму – від Аристотеля до Токвіля. Її політична концепція зосереджена на активному громадянстві, яке наголошує на громадянській участі та колективній дискусії. Вона вважала, що попри всі старання, уряду ніколи не вдасться знищити свободу людини, незважаючи на те, що сучасні суспільства часто відступають від демократичної свободи з притаманним їй безладом до відносного комфорту адміністративної бюрократії. Її політична спадщина – сильний захист свободи в умовах дедалі менш вільного світу. Вона не дотримується єдиної систематизованої філософії, а охоплює коло предметів, що висвітлюють тоталітаризм, революцію, природу свободи та властивості думки, здорового глузду.

Арендт й описувала «темні часи», природу тоталітаризму і зла, вона пронизала це іскрою надії та впевненості в природі людства: навіть за найтемніших часів ми маємо право сподіватися бодай якогось промінця, не стільки від теорій та понять, скільки від непевного, мерехтливого і незрідка кволого світла, котре дехто в своєму житті і праці, засвідчує за будь-яких обставин і котрим осяває визначений йому на землі строк.

Цитати філософині:

- Під час війни найефективнішою для всіх німців брехнею було гасло «битва за долю німецького народу», вигадане Гітлером чи Геббельсом, що полегшило самообман з трьох причин: за ним по-перше, війна не була військовою; по-друге, її розпочало саме провидіння, а не Німеччина; по-третє, для німців це начебто була справа життя чи смерті; вони мали знищити своїх ворогів або загинути [1].

- Природа тоталітарного уряду, і мабуть природа кожної бюрократії полягає в перетворенні людей до функціонерів та звичайні гвинтики адміністративного механізму, таким чином знелюднюючи їх. Коли Гітлер сказав, що в Німеччині настане день, коли люди «соромитимуться» бути правниками, він цілком свідомо говорив про свою мрію про досконалу бюрократію.

Основні праці мислительки:

- «Витоки тоталітаризму» (1951)
- «Рахель Фарнхаген: Життя єврейки» (1957)
- «Про революцію» (1963)
- Становище людини (1958)

- Між минулим і майбутнім (1961)
- Люди за темних часів (1968)
- Банальність зла. Суд над Айхманом в Єрусалимі(1963)

Список використаних джерел

1. Бюрократія як форма політичної влади. Тоталітаризм і бюрократія. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-113.html>

Марков Денис Олегович,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий консультант:

доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філософських наук **Петрова Г. М.**

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ЖАНА МАРІТЕНА

Жак Марітен – французький філософ, теолог та мистецький критик, народився в 1882 році в Нансі і помер в 1973 році в Колорадо. Марітен був одним із провідних філософів неотомізму – католицької традиції філософської рефлексії ХХ століття.

Один з найвідоміших внесків Марітена у філософію – робота з політичної філософії. Він відстоював погляд, що розвиток політики має бути орієнтований на підтримку гідності кожної людини, а не на домінування соціальних класів. Моральні цінності повинні бути основою політики, а не тільки інструментом для досягнення цілей. Марітен відстоював ідею справедливості та соціального захисту найбільш вразливих верств населення, що стало важливим принципом його філософської позиції.

Окрім цього, Марітен також відомий своєю роботою в галузі мистецтва. На думку мислителя, мистецтво має бути інструментом, що допомагає людині розуміти своє місце в світі і віднаходити гармонію. Його книга «Art and Scholasticism» (мистецтво та схоластика) вважається важливим документом в галузі теорії мистецтва [1].

Філософія Жака Марітена базувалась на вірі в те, що людина має природну схильність до Божественного. Він вірив у існування об'єктивної моралі, яка базується на принципах добра і зла, правди і брехні, краси і потворності. Марітен вважав, що